

Dr Jiří Voborský

Kischova 8

Ostrava 3

22.2.1990

Vážený pane doktore,

děkujeme Vám za zasláný přehled Vaší pracovní aktivity i za poznámky k uplynulým letům totalitního režimu. Věříme, že jste se, jak sdělujete, již opět zapojil do práce v oboru a že Vaše úsilí začíná být také oceněno.

Materiály, které jste nám poslal, přispějí do souhrnné zprávy o stavu psychologie uplynulých 20 let, kde nemá chybět rovněž zpráva o nejrůznějších způsobech diskriminace mnoha našich kolegů.

Přejeme Vám v současné práci mnoho úspěchů a věříme, že možnost opět uplatnit své zkušenosti a pokračovat v započaté práci bude pro Vás tou nejúčinnější satisfakcí.

Za rehabilitační komisi OF českých a moravských psychologů

PhDr Hana Junová
DS U Nesypky 28
150 00 Praha 5

PhDr Marie Hošková
Nad Ondřejovem 36
140 00 Praha 4

Marie Hošková

Dr Jiří Voborský:

Stručný přehled mé prac.aktivity.

Studium psychologie na FF PU jsem začal v r.1950,takže psychologii jsem měl pouze 1 semestr a pak byla zcela nahrazena reflexologií.Výsledkem bylo,že když jsem po promoci nastoupil do funkce pom.asistenta psych. kliniky PU jsem nevěděl nic ani o existujících lék.diagnostách,nerciliž abych je dovedl svou reflexologií určovat a podílet se na jejich léčbě.Vše si vynucovaly dobu intenzivních studií,mnoho času si vyžadovaly i vlastnoruční výroby potřebných vyš. pomůcek atd.

V r. 1956 jsem dostal nabídku vstupu do KSČ, kterou jsem díky tehdy nastolenému pol.kurzu PU odmítl,protože hrozilo nebezpečí že podpisem členské přihlášky obdržím jako stranický úkol boj proti psychologii jako buržoasní pavědě.

Jako nestranník jsem se po 3 letech nedočkal obvyklého služebního postupu a po 5 letech byl ze své funkce pom.asistenta bez udání důvodů propuštěn.

V r. 1959 jsem požádal ped.fak.KU o hodnost CSc.Žádost nebyla stále vyřezována a teprve po 3. urgenci jsem obdržel odpověď: V rámci výměny vědeckého tajemníka se Vaše žádost včetně všech dokladů někam ztratila.

V r. 1960 jsem přešel z bytových důvodů do Ostravy a nastoupil místo podn.psychologa NHKG.Zde jsem opět narazil na problém hledání vyšetřovacích metod a určování psych. néročností různých prac. profesí.Při tom všem měl však dle představ vedoucích podn.pracovníků nástup kvalifikovaného psychologa všechny tyto problémy odstranit.

Tato doba se u mne vyznačuje mimo intenzivní odb. činnosti i silnou aktivitou v oblasti osvětové.Vyvrcholila v r. 1963,kdy jsem měl během 10 měs. 168 přednášek a pro přednášené kurzy i zpracoval učebnici Psychologie v průmyslu.Byla 2 dílná a její 2. díl byl zcela věnován ing. psychologii. Vydal ji MěV Soc.akademie,avšak do jejího vydání zasáhla ideologická komise KV KSČ.Na základě argumentu "etolj nauky v Sovětskom sajuze nět" označila vše za pravičáckou úchylku, distribuci učebnice zakázala a mně zakázala i jakoukoliv další přednáškovou činnost.

Paradoxem roku bylo,že k Novému roku jsem obdržel od OV KSČ NJ mimořádné čestné uznání /v pořadí mých získaných již 18./.

V r. 1965 jsem přešel do zdejší pobočky VUEPE, kde jsem vybudoval psych. laboratoř, která se brzy díky úrovním prováděných profesiografických výzkumů stala i koordinačním centrem RVHP.

V ústavu jsem se střetl i se s. Špaňhelem CSc. Šlo o běžného absolventa průmyslovky, který bez jakéhokoliv VŠ studia se dostane na VŠ politickou a zde za 2,5 měs. získá hodnost CSc. S ní nastoupil ve VUEPE do funkce sam. věd. prac. oboru sociologie, ale tuto prac. aktivitu zjevně zanedbával a nahrazoval ji svou angažovaností v pol. dění. Brzy se stal členem MěV KSČ a pak i členem KV KSČ. Tato aktivita mu ve VUEPE vynesla i postup do funkce vedoucího našeho odd. a změnila ho v despotu otevřeně hlásajícího pravdu moci: Kdo má moc má vždy i pravdu již proto, že se mu nikdo z podřízených neodvážil odporovat.

Má práce těch dob nebyla zrovna radostná, poněvadž jsem se všude setkával se zápornými přístupy k psychologii. Názorným příkladem může být kupř. průzkum osádek s velmi vysokou úrazovostí z r. 1973. Dle výsledků provedených šetření se v nich vyskytlo až 16% zastoupení debilů, kteří při poměrně nízké vlastní úrazovosti vystupovali až v 60% úrazů v roli přímých spolupracovníků zraněných. Mnou vypracovaná zpráva s návrhem konkrétních nápravných opatření byla bez využití založena a poměry charakterizuje že trvalo 8 let než se teprve na základě příkazu ministerstva začala 1 z navržených nápravných opatření aplikovat.

V roce 1975 jsem měl vyvrcholit práce PL VUEPE souhrnnou studií o psych. náročnosti hornických profesí OKR. Ve snaze si ujasnit nebude-li solidní studie potřebovat ještě nějaká doplňující šetření jsem si vypočítal potřebné podkladové tabulky předem a plánované výdaje na SAPO zamýšlel předat ministerstvu jako úsporu. Tento můj záměr se však setkal s tvrdým odporem ved. odd. s. Špaňhela CSc, který v rámci svých pravomocí nakonec rozhodl :

naplánovaných 6 měsíců určených ke zpracování vědecké studie se zkrátí na pouhé 4 měsíce /tedy zpevnění výkonových norm o 30% / ;

během takto ušetřených 2 měsíců musím zpracovat pro SAPO materiály všech 8430 vyšetřených osob v laboratoři a to tak, aby bylo možno později na základě výpočtů SAPO zpřesnit vyhodnocovací normy všech prováděných zkoušek.

Psychická neúnosnost tohoto úkolu navíc jest zjevná na prvý pohled i každému laikovi, natož pak pracovníkům oddělení kde dosud při všech předchozích prováděných studiích dostávala 1 laborantka ke zpracování materiálů profesiografické skupiny / cca 200 osob/ plně 2 týdny.

Zprvu jsem pomýšlel se nějak proti zadanému úkolu odvolat, ale jednoznačně jsem zjistil že se nikdo z hosp. vedoucích pobočky ani z funkcionářů ROH neodvážil s. Špaňhelovi CSc v ničem vzepřít. A tak mi nezbývalo než tento úkol navíc přijmout a jen doufat, že ho snad přece nějak zvládnou.

Výsledek: úkol navíc jsem sice splnil, ale za cenu mého úplného nervového zhroucení. Octl jsem se ve stavu kdy jsem pak seděl u psacího stroje nad vypočítanými tabulkami, věděl co ukazují i co z nich vyplývá, ale nedokázal nic z toho souvisle verbálně vyjádřit. O jak depresivní psych. stav šlo dokazuje skutečnost, že až dosud jsem byl zvyklý si své věd. práce psát sám přímo do psac. stroje a to jen podle předem promyšlené osnovy.

Tak se stalo, že jsem plánovaný výzkumný úkol nesplnil a byl propuštěn do invalidity. Ukázkou mého tehdejšího zdrav. stavu bylo projednávání mého prac. posudku. S jeho zněním jsem jednoznačně nesouhlasil a svůj nesouhlas dokázal napsat na originál posudku. Tím však byly všechny mé životní síly zcela vyčerpány a já dokázal existující kopie jen podepsat.

Po svém odchodu do invalidity jsem strávil prvé 2 roky v trvalém hlubokém spánku. Když jsem se pak konečně probudil obnovil se ve mně zájem o své býv. pracoviště a já zajel do zdejší pobočky VUEPE: Získané informace byly otřesné: PL celkově stále upadala, počty vyšetřovaných osob stále klesaly a pracoviště jež za dob mé činnosti oponovalo ϕ ročně 2 výzkumné práce neoponovalo od doby mého odchodu do invalidity ani práci jedinou.

Vrcholem těchto otřesných zpráv pak byla skutečnost, že můj likvidátor - s. Špaňhel v odměnu za své postupy služebně povýšil do funkce pers. náměstka ředitele VUEPE. A to již bylo pro mé představy o pravdě a spravedlnosti příliš. Doma jsem sedl k psac. stroji a napsal ředitelství VUEPE dopis podrobně líčící fakta postupu mé likvidace. Dopis byl pak projednáván ve vedení a závažnost a nezvratitelnost uvedených faktů vyvolaly u s. Špaňhela CSc mrtvici.

V následujících letech mé invalidity se na mne obrátila LF VŠZ v Brně se žádostí o vybudování psych. laboratoře. Úkol jsem splnil a konečné ohodnocení mé vykonané práce předčilo i všechna má očekávání.

Poněvadž současné události v ČSSR ve mně vzbuzují i snahy se do probíhajícího dění nějak zapojit jsem se počátkem ledna 1990 nabídl vedení VUPEK, že jim zprávu kterou jsem nemohl v r. 1975 zpracovat zpracuji nyní a tak alespoň nějak přispěji k záchraně hodnot vytvořených a proinvestovaných za 10 let existence PL VUEPE.

V Ostravě 20/1 1990.

S kolegiálními pozdravy:

J. Voborský
Dr. Jirí Voborský
Kischova 8

704 00

Ostrava - 3